

FM: Pirmajā pusgadā kopbudžetā nodokļu ieņēmumi atbilst plānotajam

Publicēts: 26.07.2018.

Kopbudžeta ieņēmumi gada pirmajā pusgadā būtiski pārsniedza veikto izdevumu apmēru, veidojot pārpalikumu 477,7 milj. eiro apmērā, kas par 247 milj. eiro pārsniedz iepriekšējā gada attiecīgajā periodā kopbudžetā esošo pārpalikuma apmēru.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pirmajā pusgadā palielinājušies visās galvenajās ieņēmumu grupās un veidoja 5 410,8 milj. eiro, attiecīgā perioda ieņēmumus pērn pārsniedzot par 588,8 milj. eiro jeb 12,2%. Nomināli lielākais kāpums vērojams nodokļu ieņēmumiem, kas bija par 371,5 milj. eiro jeb 9,7% augstāki kā pērn attiecīgajā periodā. Jāizceļ uzņēmuma ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumu kāpums par 53,2 milj. eiro jeb 23,4%, kas skaidrojams ar taksācijas gada peļņas apmēra pieaugumu pirms nodokļa aprēķināšanas, kas atspoguļojās iesniegtajās UIN deklarācijās. Nozīmīgs kāpums vērojams arī citās lielākajās nodokļu grupās – sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ņemot vērā arī likmes celšanu, palielinājās par 158,9 milj. eiro jeb 14,4%, savukārt tādiem patēriņa nodokļiem kā akcīzes nodoklis un pievienotās vērtības nodoklis (PVN) vērojams attiecīgi 53,5 milj. eiro jeb 12,5% un 95,9 milj. eiro jeb 9,4% kāpums. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi (IIN), ņemot vērā likmes diferencēšanu un izmaiņas nodokļu atvieglojumos, palielinājās par 4,6 milj. eiro jeb 0,6%. Nodokļu ieņēmumu pieaugums kopumā saistāms ar augošo darba samaksas līmeni valstī un spēcīgo mazumtirdzniecības kāpumu, kā arī nodokļu reformas ietvaros ieviestajām izmaiņām ar 2018. gada 1. janvāri. Vidējā darba samaksa valstī šā gada 1.ceturksnī bija par 8,6% augstāka kā pērn attiecīgajā periodā, savukārt mazumtirdzniecības apgrozījums gada pirmajos piecos mēnešos bija par 7% augstāks kā piecu mēnešu periodā 2017.gadā.

Ievērojams palielinājums vērojams arī ieņēmumiem no ārvalstu finanšu palīdzības (ĀFP) un ne-nodokļiem. ĀFP ieņēmumu kāpumu sekmē aktīvāka ES fondu projektu īstenošana. Salīdzinot ar iepriekšējā gada pirmo sešu mēnešu periodu, ieņēmumi no ĀFP kopbudžetā palielinājās par 109,5 milj. eiro jeb 23,2%. Savukārt ne-nodokļu ieņēmumi palielinājās par 98,5 milj. eiro jeb 29,3%. Šo ieņēmumu kāpums skaidrojams ar AS "Latvenergo" iemaksāto dividendžu apmēru par iepriekšējo gadu nesadalīto peļņu. Tāpat pamatbudžetā saņemts vienreizējs maksājums – papildemisijas prēmija 22,4 milj. eiro apmērā.

Nodokļu ieņēmumu izpilde pirmajā pusgadā bija atbilstoši plānam, taču tā bija atšķirīga pa nodokļu veidiem. UIN ieņēmumi bija 58,4 milj. eiro jeb 26,4% virs plānotā, savukārt PVN ieņēmumi un IIN ieņēmumi bija attiecīgi 38,8 milj. eiro jeb 3,4% un 24 milj. eiro jeb 2,9% zem plānotā līmeņa. PVN plāna neizpilde skaidrojama ar standarta likmes pielikamo darījumu vērtības samazināšanos, ko galvenokārt ietekmē PVN samazinātās likmes ieviešana Latvijai raksturīgajiem augļiem un dārzeņiem un darījumu pieaugums, par kuriem nodokli maksā preču vai pakalpojumu saņēmējs. Savukārt IIN plāna neizpilde joprojām saistīta ar uz doto brīdi mazākiem IIN ieņēmumiem par izmaksātajām dividendēm no uzņēmumu iepriekšējo gadu uzkrātās peļņas nekā iepriekš tika plānots. Tikmēr sociālās apdrošināšanas iemaksu un akcīzes nodokļa ieņēmumi pirmajā pusgadā bija atbilstoši plānotajam.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi (4 933,1 milj. eiro) pirmajā pusgadā pieauguši mazākā mērā kā ieņēmumi, palielinoties attiecīgi par 341,8 milj. eiro jeb 7,4%. Būtisks kāpums vērojams kapitālajiem izdevumiem, tiem palielinoties par 64 milj. eiro jeb 23,8%. Pamatā tas skaidrojams ar pieaugumu ES fondu izdevumiem, īpaši pašvaldību līmenī. Savukārt subsīdijas un dotācijas palielinājušās par 90,1 milj. eiro jeb 10,6%, ko arī ietekmē aktīva ES fondu projektu īstenošana, kā arī subsīdiju palielinājums veselības nozarē, tostarp kompensējamo medikamentu apmaksai.

Izdevumu kāpums Nacionālajos bruņotajos spēkos noteica preču un pakalpojumu izdevumu palielinājumu. Kopumā preču un pakalpojumu izdevumi pirmajā pusgadā palielinājušies par 58,8 milj. eiro jeb 9,6% un aptuveni 20 milj. eiro no pieauguma veido izdevumu kāpums jau pieminētajām aizsardzības funkcijām. Savukārt, līdz ar minimālās algas celšanu un vidējās algas kāpumu, par attiecīgi 71,5 milj. eiro jeb 6,5% un 70,6 milj. eiro jeb 5% kopbudžetā palielinājušies izdevumi atlīdzībai un sociālajai palīdzībai, tostarp pensijām.

Pirmajā pusgadā kopbudžetā par 20,9 milj. eiro jeb 10,3% samazinājušies procentu izdevumi valsts un pašvaldību parāda

apkalpošanai. To sekmēja kā izdevīgas procentu likmes, tā arī veiksmīga Valsts kases darbība valsts parāda pārfinansēšanā.

Jāatzīmē, ka pirmajā pusgadā pārpalikums palielinājies valsts budžeta līmenī (par 290,1 milj. eiro), gan valsts pamatbudžetā, gan speciālajā budžetā, ko noteica augstais ieņēmumu līmenis valsts pamatbudžetā, ņemot vērā ĀFP un ne-nodokļu ieņēmumu kāpumu, kā arī sociālās apdrošināšanas iemaksu viena procentpunkta apmērā ieskaitīšanu pamatbudžetā.

Ievērojams pārpalikuma apjoms veidojas arī valsts speciālajā budžetā (54,7 milj. eiro), kamēr pērn pirmajā pusgadā speciālajā budžetā bija vērojams deficīts 12,7 milj. eiro. Speciālā budžeta ieņēmumi kāpuši par 10%, savukārt izdevumiem vērojams 4,3% palielinājums, salīdzinot ar 2017.gada pirmā pusgada apmēru. Salīdzinoši mērenais izdevumu kāpums skaidrojams ar samazinājumu pensiju saņēmēju skaitā, kas pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem šā gada maijā samazinājies par 1,1%, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn. Neskatoties uz notikumiem finanšu sektorā, kad pēc ierobežojumiem banku darbībā ar čaulas kompānijām un nerezidentu noguldījumu sarūkšanas par aptuveni 0,5 tūkstošiem sarucis arī banku sektora darbinieku skaits, zemāki kā pērn tāpat bijuši izdevumi bezdarbnieku pabalstiem, tie pirmajā pusgadā samazinājušies par 1,4%. Atbilstoši Nodarbinātības valsts aģentūras datiem reģistrēto bezdarbnieku skaits šā gada jūnija beigās, salīdzinot ar 2017.gada jūnija beigām, samazinājies par 7589 personām jeb 11,4%. Līdz šim veiktās darbinieku skaita samazināšanas turpmākajos mēnešos iespaidos arī izdevumu apjomu bezdarbnieku pabalstiem, tomēr droši prognozējams, ka to kāpums būs mērens un kopējais izdevumu apjoms nepārsniegs budžetā 2018.gadam ielānoto.

Pašvaldību budžetā tikmēr pārpalikuma apmērs bija par 43,1 milj. eiro mazāks kā pērn pirmajā pusgadā. Pašvaldību līmenī arvien pieaug izdevumi ES fondu īstenošanai, kas arī lielā mērā ietekmē straujāku izdevumu kāpumu, kamēr ieņēmumu kāpums, ņemot vērā lielo IIN ieņēmumu īpatsvaru, ir mērens.

Sagaidāms, ka gada nogalē kopbudžeta izdevumi pieaugs straujāk un veidosies finansiālais deficīts. To lielā mērā ietekmēs arī bāzes efekts UIN ieņēmumiem, kas šā gada otrajā pusgadā, līdz ar UIN avansa maksājumu atcelšanu, būs nozīmīgs. Atbilstoši FM aprēķiniem, kas iestrādāti Latvijas Stabilitātes programmā 2018.-2021.gadam vispārējās valdības budžeta deficīts 2018.gadā pēc Eiropas kontu sistēmas metodoloģijas prognozēts 0,9% no IKP (271,8 milj. eiro).

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-pirmaja-pusgada-kopbudzeta-nodoklu-ienemumi-atbilst-planotajam>